

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО СЛЕНГУ
МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИPECULIARITIES OF ENGLISH SLANG TEACHING TO FUTURE JOURNALISTS
AT ENGLISH LESSONS

У статті висвітлено проблему навчання англomовного сленгу на заняттях іноземної мови у вищій школі. Визначено, що одним із важливих завдань викладачів іноземної мови є сформувати вміння грамотного застосування англomовного сленгу майбутніми фахівцями у професійній сфері. Описано структуру професійного мовлення журналіста, яка містить такі складові: когнітивний компонент – знання норм сучасної літературної мови; комунікативно-операційний компонент – вміння використовувати мовні засоби відповідно до мети, умов, ситуації спілкування; володіння базовими професійно мовленнєвими вміннями; експресивний компонент – оволодіння екстралінгвістичними засобами спілкування. Актуальність дослідження визначається тим, що професія журналіста передбачає використання фахової лексики з поєднанням англomовного сленгу різних галузей, для доступного висвітлення важливої інформації через ЗМІ з метою її належного розуміння. Виявлено неоднозначність підходів до застосування англomовного сленгу у професійному мовленні та вказано на двоякість його стилістичної оцінки. Запропоновано об'єднати відповідну лексику у дві групи: загальновідома сленгова лексика різного походження, яка має широку сферу вживання; вузьковживана лексика, зрозуміла представникам незначних соціальних чи професійних груп. Охарактеризовано деякі прийоми та техніки навчання досліджуваного феномену та акцентовано увагу на особливостях їх застосування. Подано приклади вправ навчання фахових сленгових одиниць у різних видах мовленнєвої діяльності, використання яких урізноманітнює навчальний процес, сприяє ефективному та динамічному викладу навчального матеріалу, збагачує іншомовний професійний словниковий запас, активізує пізнавальну діяльність та сприяє вмотивованості до вивчення іноземної мови.

Ключові слова: професійне мовлення, англomовний сленг, журналіст, іноземна мова, прийоми та техніки навчання.

The article deals with the problem of English slang teaching at English lessons in higher education institutions. It has been determined that one of the important tasks for foreign language teachers is to form the skill of competent use of English slang by future specialists in the professional field. The structure of a journalist's professional speech has been described, which contains the following components: cognitive component – knowledge of the modern literary language norms; communicative and operational component – the ability to use linguistic means in accordance with the purpose, conditions, and situation of communication; mastering of basic professional speaking skills; expressive component – mastery of extralinguistic means of communication. The relevance of the study is determined by the fact that the profession of a journalist involves the use of professional vocabulary combined with English slang from different fields for accessible coverage of important information through the mass media in order to understand it properly. The ambiguity of approaches to the use of English slang in professional speech has been noted and the duality of its stylistic assessment has been pointed out. It has been proposed to combine the corresponding vocabulary into two groups: well-known slang vocabulary of various origins, which has a wide scope of use; narrowly used vocabulary, understood by representatives of minor social or professional groups. Certain teaching methods and techniques of the studied phenomenon have been characterized and attention is focused on the peculiarities of their application. Examples of the exercises which can be used in teaching professional slang vocabulary in various types of speech activity are presented, the use of which diversifies the educational process, contributes to the effective and dynamic presentation of educational material, enriches foreign language professional vocabulary, activates cognitive activity and promotes motivation to learn a foreign language.

Key words: professional speech, English slang, journalist, foreign language, teaching methods and techniques.

УДК 811.11

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.2>

Олендр Т.М.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Цар І.О.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Постановка проблеми. Нові парадигми якості освіти спонукають, зокрема, до концептуальних змін, зорієнтованих на підготовку освіченого, гармонійно розвиненого конкурентоспроможного фахівця, здатного до постійного оновлення знань, високої професійної компетенції, самореалізації, формування творчої ініціативи. Організуючи свою діяльність заклади вищої освіти мають виходити з того, що вони повинні дати своєму випускнику не лише фахові знання та навички, але й вміння використовувати професійне мовлення у майбутній професії. Це сприятиме розвитку власного потенціалу, кар'єрному зростанню, досягненню особистісного і професійного успіху.

Оскільки нині у професійному мовленні прослідковується значне використання англomовного сленгу, який поступово стає його невід'ємною частиною, тому одним із завдань викладачів іноземної мови є сформувати у майбутніх фахівців вміння грамотно застосовувати його у своїй професії. Як відомо вживання сленгу демонструє обізнаність у професійній галузі, дотепність та виразність мовлення, забезпечує конфіденційність інформації.

Ознайомлення студентів ЗВО на заняттях іноземної мови з нестандартними лексичними одиницями з їхньої професійної галузі урізноманітнює навчальний процес і збагачує іншомовний професійний словниковий запас та сприяє вмотивованості до вивчення іноземної мови.

Однак навчальними планами педагогічних ЗВО України не передбачено вивчення відповідних тем, відтак, актуальною стає проблема навчання фахової лексики у поєднанні з англійським сленгом за рахунок інтегрованих тем та акценту на практичну мовленнєву діяльність студентів під час вивчення ними дисциплін, передбачених навчальними планами.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми дослідження сленгу все частіше привертають увагу сучасних науковців, різні аспекти якого вивчалися в працях В. Балабіна [1], О. Клименко [3], Ю. Ковальчук [4] У. Потятинника [8], Г. Менкена [10], Е. Патріджа [12].

Наукові розвідки лінгвістичної літератури вказують на розходження у стилістичній оцінці сленгу. За твердженнями одних науковців сленг надає мові жвавості та образності, сприяє її збагаченню та вдосконаленню. У словнику Webster навіть у визначенні сленгу наголошено, що сленг робить мову яскравішою і жвавішою [5, с. 97]. Зауважимо, що деякі сленгові одиниці є необхідними, оскільки в стандартній мові відсутні слова з ідентичним значенням, такі як *geek*, *perd* не мають стандартних еквівалентів в англійській мові. Інші вважають, що сленг псує, забруднює літературну мову, що це паразитний шар лексики, з яким необхідно боротися. Сленг дуже часто є вираженням концентрованої життєвої сили (*vitality*) мови [5, с. 96].

Науковець О. Данилевська [2] стверджує, що українські здобувачі освіти, крім двомовності, вживають у повсякденному мовленні й інші групи слів, наприклад, сленг, який має вплив на сучасних молодих людей.

Вагомий внесок у дослідження американського сленгу було зроблено Г. Менкеном [10]. На його думку сленг – це категорія універсального розповсюдження, яка перебуває за межами загальноприйнятих мовних стандартів. У дослідженнях еволюції сленгу Г. Менкену вдалося виокремити певні закономірності його існування. Вчений вважає, що деякі сленгові одиниці «живуть» століттями, а інші зникають, проіснувавши невеликий проміжок часу [10].

Дослідники сленгу запропонували об'єднати відповідну лексику у дві групи: загальнонавчальна і загальновідома лексика різного походження, яка має широку сферу вживання; лексика, що вживається в більш-менш вузькій сфері пов'язана з різними соціальними або професійними групами [7, с. 112]. Часте використання сленгу має тенденцію проникати у фахову сферу, відповідно, лінгвісти укладають словники та підручники для майбутніх фахівців різних професій, так як сленг конкретної професійної галузі, зазвичай, незрозумілий для широкого кола користувачів. Професія журналіста здебільшого передбачає володіння фаховою лексикою у різних галузях, адже його

завдання знаходити важливу інформацію та висвітлювати її через ЗМІ так, щоб кожен міг легко зрозуміти, про що йде мова. Таким чином, актуальною є проблема навчання сленгових лексичних одиниць під час вивчення дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» здобувачами вищої освіти за спеціальністю 061 Журналістика.

Мета: обґрунтувати доцільність вживання англійського сленгу, особливості застосування прийомів та технік навчання англійського сленгу на заняттях з іноземної мови за (професійним спрямуванням) майбутніх фахівців за спеціальністю 061 Журналістика.

Виклад основного матеріалу. Здобувачі вищої освіти повинні володіти загальними та професійно-орієнтованими комунікативними компетенціями з метою забезпечення їхнього ефективного спілкування зі споживачами, діловими партнерами і клієнтами у професійному середовищі. Як стверджує М. Лісовий «одних знань недостатньо для реалізації мовленнєвої діяльності, необхідно вміти їх застосовувати. Про якість підготовки спеціаліста судять не за кількістю й рівнем знань як таких і не за розвитком абстрактного мислення, а за здатністю застосовувати ці знання на практиці, використовувати мислення для вирішення нових професійних завдань. Сучасний фахівець зобов'язаний володіти сучасною літературною мовою, застосовувати фахову термінологію, комунікувати, використовувати різні функціональні стилі у професійному спілкуванні» [6].

Кожна професійна сфера поєднує в собі мовленнєвий етикет, високий рівень культури мовлення, володіння мовними стандартами, свідоме розуміння фахової термінології і правильне користування нею, вміння оформляти відповідну документацію, проте у мові професійного спілкування все частіше простежується використання специфічного професійного сленгу. Поширення такого сленгу можна зустріти у галузі будь-якого фаху, зокрема, журналістиці.

Оскільки професійне мовлення є складовою професійно-орієнтованої комунікативної компетенції, то розуміємо його як процес використання мови в усній та письмовій формах у процесі спілкуванні між людьми для забезпечення різних комунікативних потреб у професійній сфері. Основу професійного мовлення становить термінологічний тезаурус, яким послуговуються усі фахівці у повсякденному професійному спілкуванні, що свідчить про їх духовний, інтелектуальний розвиток та внутрішню культуру. Низка науковців досліджуючи питання структури професійного мовлення виокремили її складові. У своєму дослідженні ми стаємо на позицію М. Лісового [6] та вважаємо, що структура професійного мовлення журналіста передбачає такі складові: когнітивний компонент – знання норм сучасної літературної мови

(орфоепічних, акцентних, лексичних, синтаксичних, морфологічних, стилістичних, орфографічних тощо), фахової термінології; комунікативно-операційний компонент – уміння використовувати мовні засоби відповідно до мети, умов, ситуації спілкування; володіння базовими професійномовленнєвими уміннями; експресивний компонент – володіння екстралінгвістичними засобами спілкування (мелодика, фразовий наголос, паузи, ритм, тембр, темп і сила голосу) [6].

Лінгвіст Аллан Белл визначає «професійну мову» як мову тексту, що містить пов'язані з певною професією, правилами, стандарти та побудову речень з відповідним термінологічним тезаурусом чи сленгом, який призводить до того, що він є часто незрозумілим для тих, хто не володіє досконало цим фахом.

Академічний тлумачний словник української мови містить наступну дефініцію сленгу: «Розмовний варіант професійного мовлення; жаргон. Жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення» [13].

Дослідниця Ю. Ковальчук тлумачить поняття «сленг» як слова, або вислови, які використовують люди деяких професій чи класових прошарків [4]. Сленгова лексика, яка виникає здебільшого у певній соціальній чи професійній групі, зазвичай, зрозуміла у вузьких колах фахівців та протистоїть офіційній загальноприйнятій мові. В основі сленгу покладено літературну мову або в багатьох випадках запозичення з англійської мови.

Англійська мова – це офіційна мова міжнародного бізнесу та торгівлі, Інтернету і техніки, науки і мистецтва. 80 % ділового мовного простору займає саме вона. Кожен з нас все частіше стикається з нею у спілкуванні з партнерами по роботі і на відпочинку. Найновіші та найскладніші відкриття і винаходи в науці і техніці робляться в університетах, розташованих у Сполучених Штатах Америки, де англійська мова є засобом наукового дискурсу [9].

Доцільність інтегрування англомовного сленгу на заняттях іноземної мови викликає суперечності та сумніви у викладачів, проте, значна кількість нестандартної лексики у фаховій галузі демонструє, що ця спеціальна термінологія складає невід'ємну частину мови і потребує ознайомлення з нею майбутніх фахівців.

Кожна професійна група має свої особливі слова, які також можуть бути корисними. І, звичайно ж, у журналістиці знаходимо значну їх кількість. Вважаємо за доцільне проаналізувати прийоми та техніки навчання професійної мови з вкрапленнями англомовного сленгу на заняттях з іноземної мови за (професійним

спрямуванням) майбутніх фахівців за спеціальністю 061 Журналістика.

Взаємне читання – це метод або техніка спільної роботи зі змістом тексту в малих робочих групах. Цей метод є елементом кооперативного навчання, що підходить для аналізу адаптованих художніх та фахових зв'язних інформативних текстів різної тематики. Для ефективної роботи викладач робить добірку відповідних текстів, які містять певну кількість фахових сленгових одиниць і складаються з чотирьох логічно завершених пропорційних частин.

Перед студентами ставиться чотири основних завдання: 1) у тексті знайти приклади сленгу, до кожного з яких дібрати літературний еквівалент чи пояснити його значення; 2) поставити запитання до змісту прочитаного уривку тексту; 3) представити короткий виклад змісту тексту; 4) висловити припущення про подальший розвиток подій.

Для виконання цих завдань передбачено поділ студентів на чотири міні-групи (по 4 учасники у кожній). Під час формування груп враховуємо диференційований підхід, де студенти самостійно обирають яке завдання їм виконувати.

Для закріплення виокремлених з тексту сленгових одиниць пропонуємо наступні 5 типів вправ:

1. **Встановлення відповідників:** на маленьких аркушах паперу пишемо сленги одним кольором, а їх відповідники іншим кольором, кожне слово та його визначення на окремій картці. Далі картки рандомно роздаємо студентам. Коли кожен отримує свою картку, повинен пройти по аудиторії та знайти визначення свого сленгового слова або сленгове слово для свого визначення. Коли всі слова та визначення будуть зіставлені, переглядаємо і перевіряємо відповідники разом. Іншим варіантом виконання цього завдання є робота у групах, де кожна отримує набір карток. Потім вони працюють у своїх групах, узгоджують усі слова та визначення. Перемагає група, яка першою правильно встановить усі відповідники. Доцільно на завершення цього завдання придумати речення, використовуючи один із сленгів на вибір.

Таблиця 1

Приклади сленгів та їх відповідники

Сленг	Відповідник
Banger	A notable lie (помітна брехня)
Cackle	Idle talk (пустословство)
Ghoul	A newspaperman chronicling oven the pettiest public and private gossip or slander (журналіст, який розпалює найдрібніші публічні та приватні плітки чи наклепи)
High-stepper	A very fashionably dressed or mannered person (дуже модно одягнена або вихована людина)
Poulderling	An undergraduate in his second year (студент другого курсу)

2. *Перефразування речення.* Після засвоєння певної кількості сленгових слів та виразів студентам роздаємо аркуші з реченнями, які містять сленг, завданням студентів є переписати речення замінивши сленг на відповідник літературною мовою чи фаховим терміном або навпаки.

Це допоможе їм відпрацювати свої знання сленгу, а також навчитися правильно використовувати його у фаховому мовленні. Студентам нижчого рівня доцільно придумати «банк слів», з якого вони зможуть вибрати правильну фразу для використання.

The **buzzers** say the committee that appointed him was divided. (*whisperers of scandals and gossip*).

The **whisperers of scandals and gossip** say the committee that appointed him was divided.

3. *Заповнення пропусків відповідними сленгами.* Цей тип вправ використовується для тренування вивчених сленгових слів та фраз. Викладач заздалегідь придумує або шукає в літературі чи інтернеті текст фахового спрямування. Пропонуємо два способи виконання даного завдання: у тексті виділяємо слова та фрази, які потрібно помітити, перекласти та замінити сленгами, або ж видаляємо з тексту всі сленгові фрази та залишаємо пропуски, які потрібно заповнити. Для кожного з варіантів доцільно мати контрольний текст для перевірки.

Для студентів з нижчим рівнем володіння англійської мови доцільно створити «банк слів», з переліком необхідних сленгів, які зустрічаються у тексті.

Наприклад, у реченні *Pat had to **study** for a biology test before going into medicine*, студенти повинні замінити слово, виділене жирним шрифтом, на "**cram**" або *Pat had to _____ for a biology test before going into medicine*.

4. *Створення власного діалогу.* Цей тип вправ сприяє практикуванню використання засвоєного англомовного сленгу у професійному мовленні майбутніх фахівців у модельованих ситуаціях.

Студенти формують пари або малі групи. Кожна група отримує кілька сленгових слів, які вивчалися на попередніх заняттях. Студенти створюють діалог або коротку сценку, яка містить призначені їм сленгові слова за визначеною темою.

5. *Аудіювання.* Вправи на тренування слухання сприяють впізнаваності сленгових лексичних одиниць. Викладач добирає аудіо- чи відеотексти, які містять достатню кількість сленгових слів та фраз. Це може бути епізод телешоу чи інтерв'ю з фахівцем. Ідея полягає у тому, щоб знайти епізод, який містить багато прикладів сленгу.

Перш ніж розпочати роботу зі слухання, доцільно попередньо навчити або ознайомити студентів із фразами, які вони почують в епізоді. З прослуханого тексту студенти повинні виписати всі приклади сленгу, які з'являються в епізоді. Робота з аудіо- чи відеотекстом складається

з трьох етапів: 1) студенти прослуховують текст та випишують почуті сленгові слова та фрази; 2) у малих групах обговорюють правильність виписаних слів та пояснюють їх значення; 3) всією групою перевіряємо чи усі сленгові слова та фрази були почуті та правильність їх розуміння.

Зазначене свідчить, що застосування охарактеризованих нами прийомів та технік навчання з метою інтегрування англомовного сленгу на заняттях іноземної мови (за професійним спрямуванням) суттєво підвищить якість володіння фаховою лексикою та рівень професійного мовлення майбутніх журналістів.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що навчання англомовного сленгу є одним із важливих завдань викладачів іноземної мови для формування професійного мовлення журналіста. Використання зазначених нами прийомів та технік навчання англомовного сленгу у вивченні професійної мови урізноманітнює навчальний процес, сприяє ефективному та динамічному викладу навчального матеріалу, збагачує іншомовний професійний словниковий запас, активізує їхню пізнавальну діяльність та сприяє вмотивованості до вивчення іноземної мови. Порушена у статті проблема, беззаперечно, має перспективи для подальшого дослідження та експериментальної перевірки ефективності застосування прийомів та технік навчання англомовного сленгу у галузі журналістики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. Київ : Логос, 2002. 313 с.
2. Данилевська О. Шкільні реалії у свідомості українських підлітків (за результатами соціолінгвістичного дослідження). *Українська мова*. 2009. № 1. С. 74–86.
3. Клименко О. Л. Сленг і американський мовний стандарт: особливості взаємодії. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 2. С. 246–252.
4. Ковальчук Ю. А. Сленг як соціокультурний феномен. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Германістика та міжкультурна комунікація*. 2020. № 1. С. 210–215. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/547/526>
5. Краснова О. Синтаксичні особливості речень у молодіжному дискурсі (на матеріалі англомовних інтернет-статей). *Наукові записки. Серія Філологічні науки*. Кіровоград, 2009. Вип. 81 (2). С. 95–98.
6. Лісовий М. Структура і рівні сформованості професійного мовлення майбутніх медичних працівників. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія Педагогіка*. 2007. № 1. С. 11–16.
7. Пилипей Ю. А. Сленг, етапи його розвитку та місце в сучасному світі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2018. Т. 1, № 36. С. 112–114.

8. Потятинник У. О. Соціолінгвістичні та прагматистичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалах періодики США) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2003. 246 с.

9. Стифанишин І., Юрко Н., Проценко У., Романчук О. Комунікативні аспекти іншомовної професійної підготовки фахівців сфери туризму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія Філологія*. 2019. 6 (74). С. 200–203.

10. Mencken H. L. *The American Language*. N. Y. : A. A. Knopf, 1992. 333 p.

11. Partridge E.A *dictionary of slang and unconventional english*. London : Routledge, 1984. 1432 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203379981> (date of access: 04.08.2022).

12. Partridge E. *Slang Today and Yesterday*. N. Y. : The Macmillian, 1998. 476 p.

13. Словник української мови: в 11 томах. Том 9. 1978. С. 350.